

OP GEMEENSCHAPSKRACHT MOET JE ZUINIG ZIJN!

TINE DE MOOR
UTRECHT UNIVERSITY

Institutions
for Collective Action

WWW.COLLECTIVE-ACTION.INFO

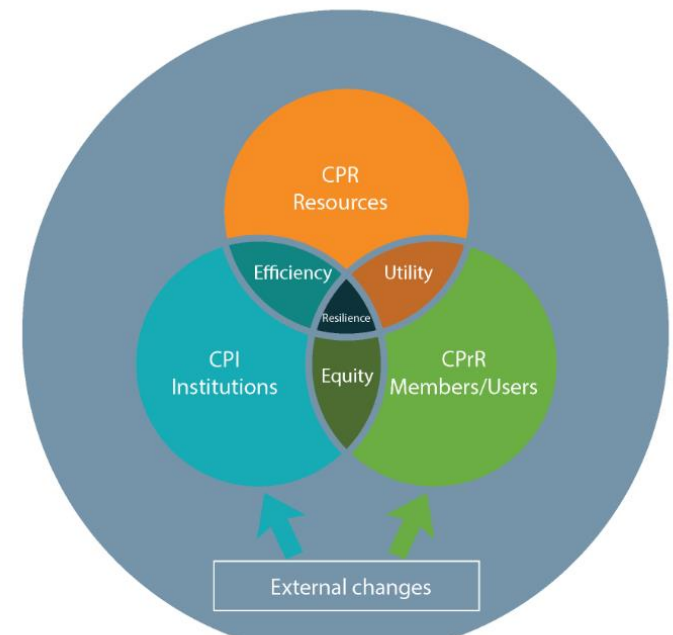
VERANDERINGEN IN BURGERBETROKKENHEID BIJ BELEID

Gebruikte term	INSPRAAK	PARTICIPATIE	CO-CREATIE	PARTNERSCHAP	ONAFHANKELIJK BURGERCOLLECTIEF
Voorbeeld	Referenda Dorpsraad G1000	burgerbegroting	Overheid faciliteert initiatief via bv. infrastructuur Right to Challenge	Burgercollectieven, vaak in de vorm van coöperaties waarin overheid een aandeel heeft	Burgercoöps waar overheid helemaal niet bij betrokken is
Vorm van burgerbetrokkenheid	Adviserend	Beleidsparticipatie	Maatschappelijke participatie	Maatschappelijke initiatieven	Maatschappelijke initiatieven
Wat doen bewoners	Meepraten en meedenken	Meebeslissen	Samen uitvoeren	Uitvoeren	Uitvoeren volgens eigen agenda
Bij wie ligt eigenaarschap/beslissin gsmacht	Overheid	Overheid, soms gedelegeerd naar bv. burgerjuries	Overheid Initiatief ligt bij bewoners, de gemeente ondersteunt (kaderstelling)	Bewoners Bewoners regelen het zelf, met beperkte rol voor de gemeente. Gemeente is partner in het verhaal, maar heeft gelijkwaardige rol als andere betrokken partijen.	Bewoners Bewoners regelen hetzelf zonder steun of inmenging van overheid
Opmerkingen	Grotendeels beperkt tot politieke participatie		Vooraf voorziening van publieke en private diensten en goederen		Vooraf voorzien private diensten

WHAT THE H*** IS GOING ON?

- 1000-en nieuwe burgercollectieven, in energie, zorg, infrastructuur, voeding, verzekering....
- Opvallend:
 - Vaak los van overheid
 - Vele varianten, maar over het algemeen als vorm vaak aansluitend bij “commons”
 - Daarbij vele “nieuwe” vormen, bv. gebiedscoöperaties

Energiecoöperatie

Ouderwo

Groepen van burgers creëren en beheren een collectief goed en/of dienst waarbij het individuele gebruiksrecht van de groepsleden vastgesteld en beperkt wordt door collectieve beslissingen/regels

aties

Kinderop

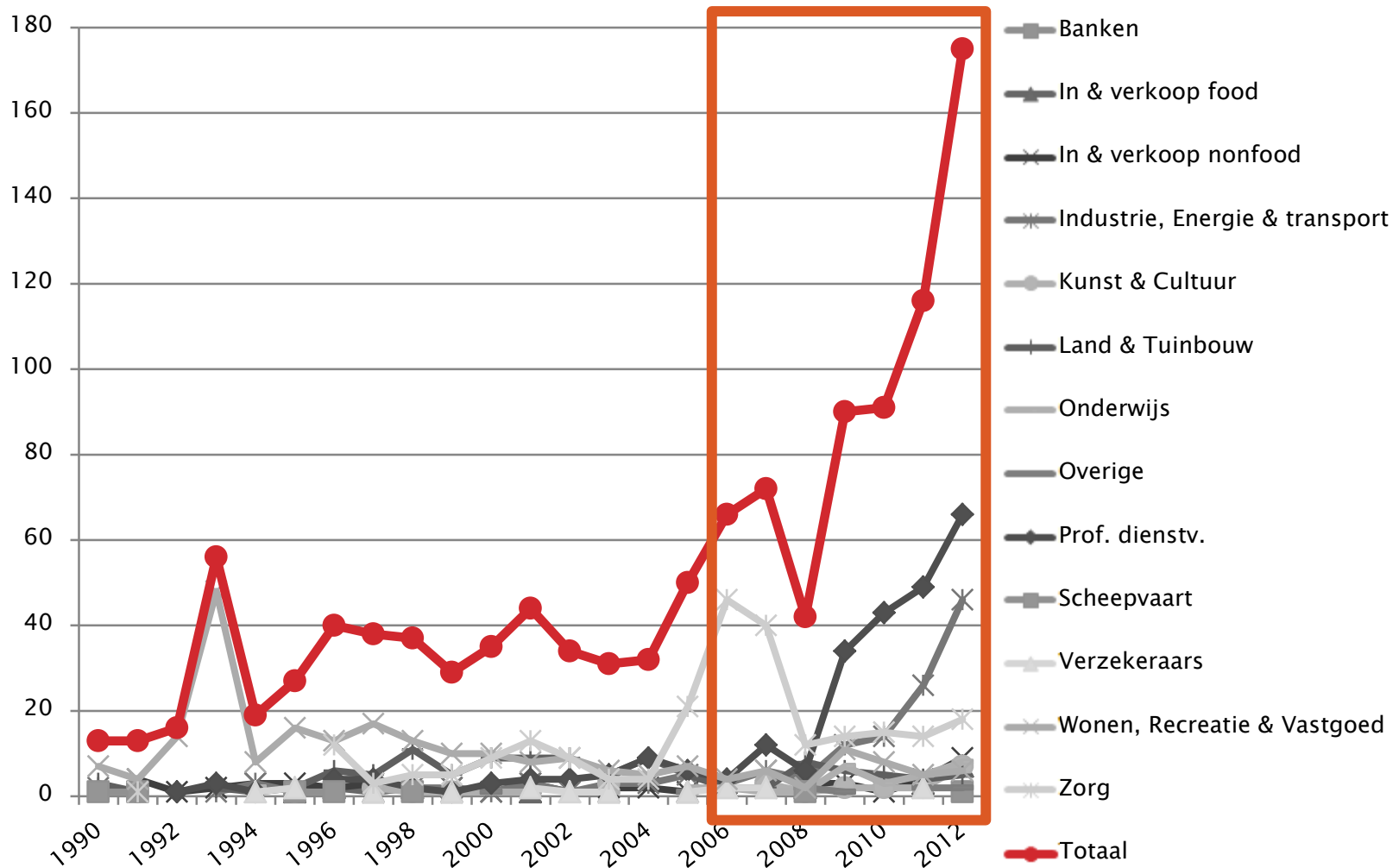
Coöpera

Boerencoöperaties

Coöperatieve supermarkten
Glasvezelcoöperatie

EVOLUTIE VAN NIEUWE COOPS PER SECTOR, 1990–2012 (NL)

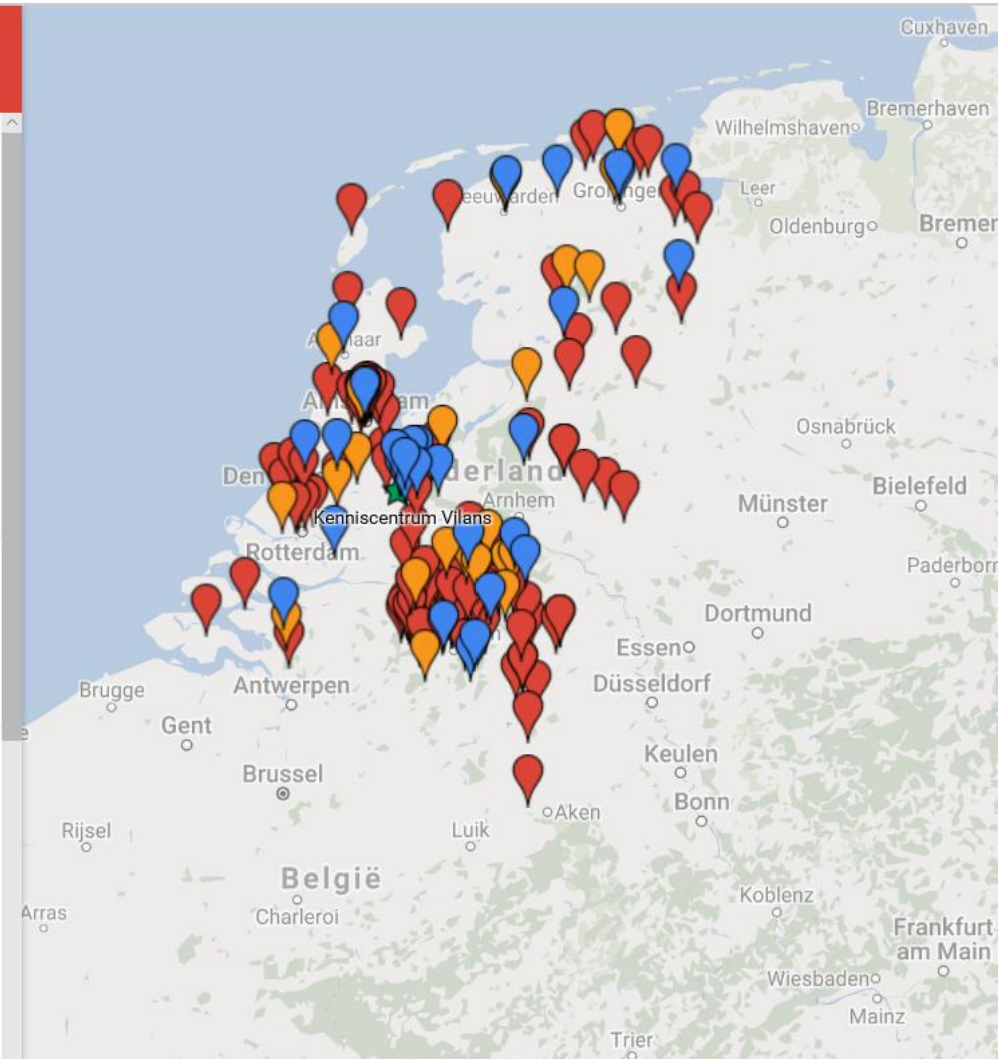
Languages

- English
- Français
- Italiano
- Nederlands
- Deutsch
- Español

REScoop map

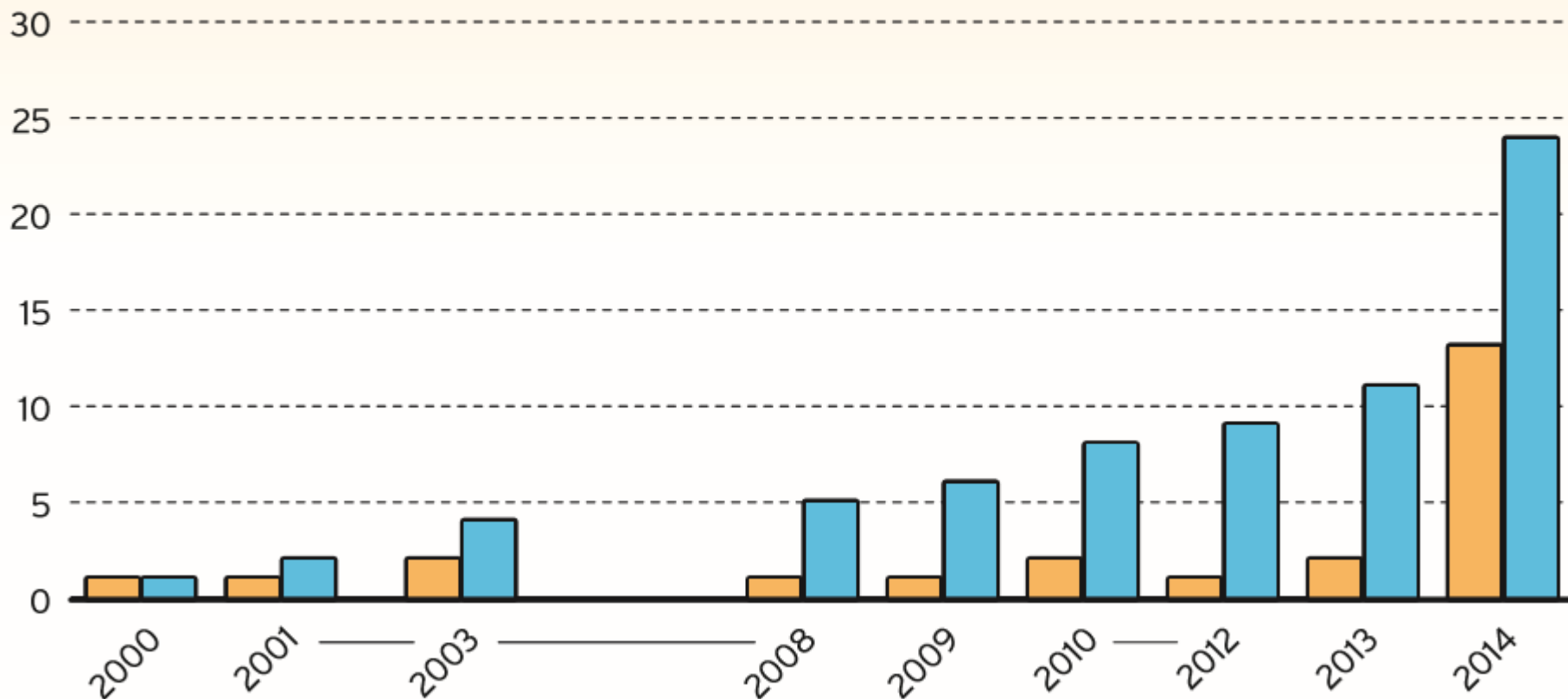

ZORGCOLLECTIEVEN IN NL

OOK NIEUWE VORMEN VAN COOPERATIES, BV. GEBIEDSCOOPERATIES (NL)

■ Aantal opgerichte coöperaties in dit jaar
■ Totaal aantal opgerichte coöperaties tot dan toe

KERNBEGRIPPEN BIJ FUNCTIONEREN VAN BURGERCOLLECTIEVEN

- **Solidariteit:** erkenning van elkanders noden in schaarse omstandigheden, en rekening houdend met variatie in tijd en hoeveelheid van elkaars noden
- **Redelijkheid–Sufficiëntie:** streven naar voldoende niet naar maximalisatie
- **Reprociteit:** verwachtingspatroon waarbij iedereen die geeft ook terugkrijgt

–> maar invulling/vertaling van de begrippen varieert tussen collectieven, en doorheen de tijd binnen collectieven

ONDERLINGE VERSCHILLEN IN TYPES NIEUWE ORGANISATIES

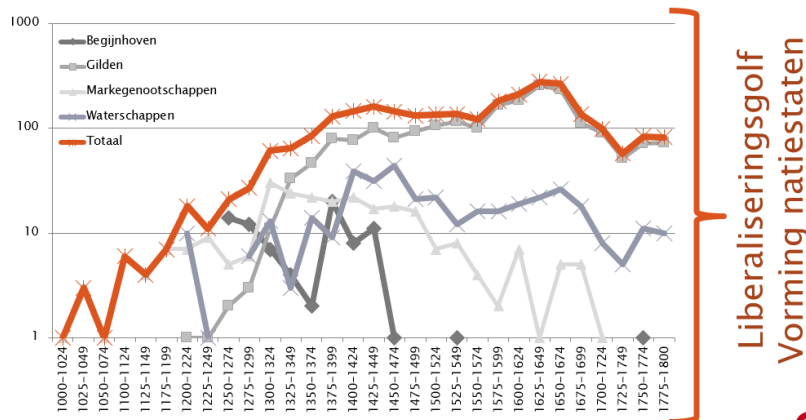
- Afhankelijk van het type (collectieve) goed/service waarnaar gestreefd wordt:
 - risico mijden –> bv. broodfondsen
 - kritische massa verzamelen –> bv. energiecoöperaties
- Afhankelijk van “domein”:
 - Publieke dienstverlening
 - Private dienstverlening
 - Beide
- Afhankelijk van drijfveer:
 - omdat het anders niet of onvoldoende gebeurt: zorgcoöps
 - omdat het anders en beter kan: energiecoöps
- Andere verschillen: noodzaak kapitaalsinvesteringen, winst-vooruitzichten/business model

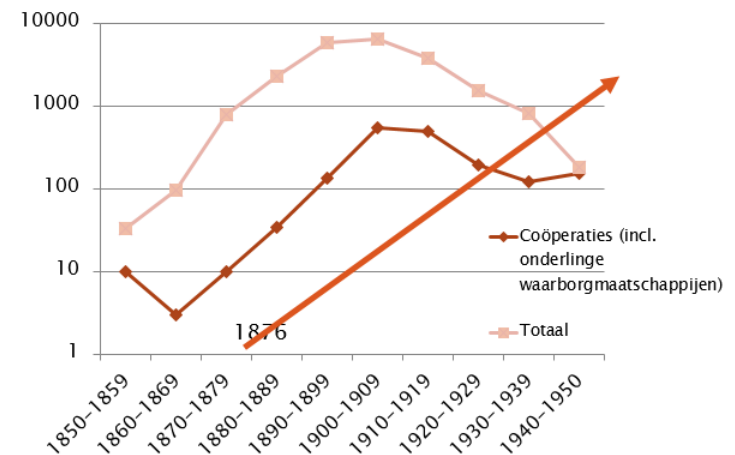
TALKIN' ABOUT A REVOLUTION?

Niet echt: dergelijke golven aan instituties voor collectieve actie zijn een terugkerend fenomeen in de Europese geschiedenis

LATE MIDDELEEUWEN: BEGIN EERSTE GOLF
 ROND 1800: EINDE EERSTE GOLF

1880-1920: COÖPERATIES & ONDERLINGE WAARBORGFONDSEN

VERSCHILLEN IN CONTEXT

–algemeen: noden zijn diverser geworden + staan los van beroep

Specifiek mbt zorg:

–kleinere gezinnen, leven en werken verder van (ouderlijke) huis

–langere levensduur, maar ook meer zorgkosten

–meer kansen om leven te verlengen, zorgen te bieden, dus ook hogere verwachtingen

VORMELIJKE VERSCHILLEN MET VORIGE GOLVEN AAN COLLECTIEVE ACTIE

- **Doelstelling zijn “opgesplitst”:** vandaag eerder mono–purpose, dan muti–purpose.
 - > **Nadeel:**
 - reduceert de mogelijkheid om wederkerig gedrag complementair te maken
 - Aan alle noden voldoen vereist lidmaatschap van verschillende collectiviteiten
- **Neiging tot opschaling:**
 - 1ste golf: opsplitsen bij snelle groei
 - 2de golf: Fuseren ipv opsplitsen
 - 3de golf: ontstaan landelijke consortia per sector (bv. Hier opgewekt, Nederland zorgt voor elkaar)

WAT HEBBEN WE DAN NODIG?

–Burgercollectieven kunnen zich nog efficiënter en effectiever organiseren:

–meer multi–purpose

–(supra—regionale) samenwerking met behoud van eigenheid, en ook los van de sector

–> NLZVE: ga praten met burgercollectieven uit andere sectoren

–Overheid: niet zomaar alles uit handen geven + risico's van vermarkting beter inschatten

RISICO'S VAN MARKTWERKING

- sterker aanbodsgestuurd dan vraaggestuurd
 - ketenverlenging door onderaanneming
 - tussentijds bijsturen wordt lastig, pas bij einde contract
 - nieuwe contractant, nieuwe voorwaarden?
- > wat burgers willen bij zorg: kort op de bal spelen, problemen bij de horens vatten, zekerheid, kwaliteit

RISICO'S VAN NIEUWE COLLECTIEVEN

–mantelzorgers–/**vrijwilligers–burnout**

–onvoldoende intergenerationele solidariteit bedreigt voortbestaan collectieven

–burgercollectieven nemen publieke dienstverlening over, creëren deze zelf, maar verzelfstandigen ook snel:

We doen het zelf wel, en zonder de overheid.

–> overheden dienen toegankelijkheid te bewaken, sociale geledingen, generaties

–> overheden dienen billijkheid in verdeling publieke goederen te bewaken

–> (bij)sturende instrumenten nodig en ondersteunende instrumenten

OPPORTUNITeiten NIEUWE COLLECTIEVEN EN SAMENWERKENDE BURGERS?

-burgers:

ervaren weer directe solidariteit

**leren in de praktijk om te gaan met beperkingen
beschikbare collectieve resources en eigen rechten
op gebruik**

-Kapitaalsinvesteringen ism betrokken burgers. Fiscale instrumenten inzetten?

-Oude inspraakmodellen doen herleven? Bv. dorpsraden

